

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7So/20/2015
Identifikačné číslo spisu:	3014200336
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:3014200336.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Júlie Horskej, v právnej veci navrhovateľky: I. A.J., bytom I. Q. XXX/X, U., zastúpenej JUDr. Jánom Vaškom, advokátom so sídlom Podjavorinskej 3, Prievidza, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie v Bratislave, ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o invalidný dôchodok, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 10. novembra 2014 č. k. 15Sd/112/2014-49, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 10. novembra 2014 č. k. 15Sd/112/2014-49 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Trenčíne (ďalej len krajský súd alebo súd prvého stupňa) rozsudkom zo dňa 10. novembra 2014 č. k. 15Sd/112/2014-49 podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len OSP) potvrdil rozhodnutie odporkyne zo dňa 15. januára 2014, č. XXX XXX XXXX X v spojení s rozhodnutím zo dňa 28. apríla 2014 č. XXX XXX XXXX X. O trovách konania rozhodol tak, že odporkyni ich náhradu nepriznal.

P. prvého stupňa po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu odporkyne pri jeho vydaní zistil, že rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15. januára 2014, ktorým priznala invalidný dôchodok od 25. novembra 2007 je v súlade s § 70 ods. 1, § 82 ods. 2 a § 112 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, pretože navrhovateľka ku dňu vzniku invalidity, má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Dátum priznania invalidného dôchodku bol určený od 25. novembra 2007 na tom základe, nárok na invalidný dôchodok si navrhovateľka uplatnila od 25. novembra 2010 a bol jej priznaný od 25. novembra 2007. Za vecne správne a zákonné považoval aj rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 28. apríla 2014, ktorým odporkyňa zmenila rozhodnutie zo dňa 15. januára 2014 v časti odôvodnenia.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podala navrhovateľka odvolanie. Namietala, že súd prvého stupňa nezistil spoľahlivo a úplne skutkový stav a namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho dôvodov. Trvala na tom, že je invalidná od útleho detstva, kedy prišla po úraze a následných operáciách o ľavé oko. Žiadala, aby jej bol priznaný invalidný dôchodok po dovŕšení veku 18 rokov, tzv. invalidita z mladosti podľa § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení a aby bol podľa tohto zákona aj vypočítaný a následne priznaný ten dôchodok, ktorý je vyšší. Poukázala na niekoľko rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, ktoré boli vydané v konaní o preskúmanie rozhodnutí o invalidnom dôchodku a ktoré sa zaoberajú otázkou preskúmateľnosti rozhodnutia odporkyne objektívnym zisťovaním skutkového stavu zo strany súdu. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zmenil, rozhodnutia odporkyne zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie. Právny zástupca navrhovateľky si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia pred súdom prvého stupňa a odvolacie trovy, ktoré vyčísľil.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu navrhovala napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdiť z jeho vecne a právne správnych dôvodov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 a § 250s OSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia pojednávania (§ 250l ods. 2 a § 250ja ods. 2 OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno vyhovieť.

Predmetom konania je preskúmanie zákonnosti rozhodnutí odporkyne o priznaní invalidného dôchodku od 25. novembra 2007 podľa § 70 a nasl. zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

V dávkovom spise odporkyne sa nachádza žiadosť o invalidný dôchodok spísaná na pobočke odporkyne v Prievidzi dňa 24. mája 2011, podpísaná navrhovateľkou a zodpovednou pracovníčkou pobočky, podľa ktorej navrhovateľka uplatnila nárok na invalidný dôchodok od 25. novembra 2010. Na strane 4 žiadosti dôchodok žiadala priznať od 12. januára 1988.

Z uvedeného je zrejмый prejav vôle navrhovateľky priznať invalidný dôchodok od 12. januára 1988, ku dňu dovŕšenia 18. roku veku, t.j. plnoletosti.

Odporkyňa v priebehu súdneho konania vydala 7. júna 2011 rozhodnutie v prejednávanej veci č. XXX XXX XXXX podľa § 70 ods. 1 a § 82 ods. 2 zákona o sociálnom poistení o priznaní invalidného dôchodku od 25. novembra 2007 v sume 2.853,- Sk mesačne. Za invalidnú bola navrhovateľka uznaná z dôvodu, že mala pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 45% v porovnaní so zdravou fyzickou. Ku ňu vzniku invalidity nespĺnila podmienku nároku na starobný dôchodok a nebol jej priznaný ani predčasný starobný dôchodok, čím splnila podmienku nároku na invalidný dôchodok 15. apríla 2004. Súčasťou odôvodnenia rozhodnutia bol aj posudok posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočka Prievidza, ktorý tvorí II. časť lekárskej správy zo dňa 24. mája 2011. Na odvolanie navrhovateľky Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozsudkom 20. júna 2012 sp. zn. 10So/18/2012 zmenil rozsudok krajského súdu č. k. 12Sd/210/2011-26 zo dňa 8. decembra 2011 tak, že rozhodnutie odporkyne zo dňa 7. júna 2011 č. XXX XXX XXXX zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie, v ktorom bolo úlohou odporkyne sa vysporiadať s otázkou vzniku invalidity od 18. roku veku žiadateľky a rozhodnutie odôvodniť.

V priebehu ďalšieho konania, po vrátení veci odporkyni na nové konanie a rozhodnutie, krajský súd rozsudkom 8. augusta 2013 č. k. 12Sd/33/2013-33 na odvolanie navrhovateľky podľa § 250j ods. 2 písm. a/, d/ a e/ OSP zrušil rozhodnutie odporkyne zo dňa 12. novembra 2012 č. XXX XXX XXXX X, ktorým bol navrhovateľke opäť priznaný invalidný dôchodok od 25. novembra 2007. Podkladom pre

rozhodnutie odporkyne zo dňa 12. novembra 2012 bol Lekársky posudok zo dňa 2. októbra 2012 posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovni, pobočky Prievidza MUDr. T., podľa ktorého navrhovateľka bola naďalej uznaná za invalidnú podľa § 71 ods. 1 zákona o sociálnom poistení s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45 % od 15. apríla 2004. Rozhodnutie považoval krajský súd za nedostatočné pre posúdenie nároku navrhovateľky na invalidný dôchodok od 18. roku veku. V lekárskom posudku za rozhodujúce zdravotné postihnutie zhodne ako prvý krát 24. mája 2011 posudkový lekár sociálneho poistenia určil „Choroby zmyslových orgánov, zrak, strata jedného oka pri zachovaní zrakových funkcií na druhom oku“, ktorému zodpovedá podľa prílohy 4 zákona o sociálnom poistení kapitole VII, oddiel A položka 7, miera poklesu schopnosti zárobkovej činnosti v percentách 45%. V lekárskom posudku posudkový lekár určil dátum vzniku invalidity od 15. apríla 2004 t.j. od očného vyšetrenia. V posudku sa uvádza: „v zmysle právnych predpisov do 1.1.2004 jednooký pacient nespĺňal kritériá pre priznanie ani čiastočného invalidného dôchodku a aj v zákone 461/2003 do 15.4.2004 /kap. VII. oddiel A, pol. 7/ bola miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 20-30%, čo nepodmieňovalo invaliditu. KLP vzhľadom k povahe poškodenia neurčujeme.“

Predmetom preskúmania zákonnosti a postupu podľa piatej časti tretej hlavy OSP bolo rozhodnutie zo dňa 15. januára 2014 č. 705 112 8095 0 v spojení s rozhodnutím zo dňa 28. apríla 2014 č. 705 112 8095 0. Posudkový lekár sociálneho poistenia pobočky Prievidza MUDr. T. dňa 19. novembra 2013 určil za rozhodujúce zdravotné postihnutie "Choroby zmyslových orgánov, zrak, strata jedného oka pri zachovaní zrakových funkcií na druhom oku", ktorému zodpovedá podľa prílohy 4 zákona o sociálnom poistení kapitole VII, oddiel A položka 7, miera poklesu schopnosti zárobkovej činnosti v percentách 45%. Zotrval na pôvodnom dátume vzniku invalidity 15. apríla 2004.

Lekárska správa zo dňa 8. apríla 2014 posudkového lekára sociálneho poistenia Sociálnej poisťovni, ústredia so sídlom v Nitre, MUDr. L. potvrdila závery uvedené v lekárskom posudku zo dňa 19. novembra 2013 v plnom rozsahu.

Zo záverov posudkových lekárov vyplýva, že navrhovateľka nie je invalidná podľa § 32 ods. 2 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav je resp. bola schopná vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie. Nie je čiastočne invalidná podľa § 32 ods. 3 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav nemala značne sťažené všeobecné životné podmienky. Nie je invalidná podľa § 29 ods. 3 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona NR SR č. 194/1994 Z. z. a zákona č. 107/1999 Z. z. na účely § 33 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 235/1992 Zb. Pokiaľ navrhovateľka namietala, že zdravotný stav nebol správne zaradený pod príslušnú položku uvedenú v prílohe č. 4 zákona o sociálnom poistení, toto tvrdenie nezodpovedá obsahu spisu ani zisteného zdravotného stavu. Nie je invalidná podľa § 71 ods. 1 na účely § 70 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov lebo nespĺňa podmienku nezaopatrenosti. Je invalidná podľa § 71 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav má pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Dátum invalidity 15. apríl 2004 zostal nezmenený.

Odvolací súd zistil, že dátum vzniku invalidity je v lekárskech posudkoch posudkovými lekármi sociálneho zabezpečenia nespochybniteľne stanovený. Od podania žiadosti o invalidný dôchodok dňa 24. mája 2011 bol dátum vzniku invalidity posudkovými lekármi určený od 15. apríla 2004, od platnosti novely zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Sam posudkový lekár MUDr. L. v Lekárskej správe zo dňa 8. apríla 2014, pred vydaním rozhodnutia 28. apríla 2014 č. XXX XXX XXXX X uviedol, že v pôvodnom zákone od 1. januára 2004 postihnutie navrhovateľky nepodmieňovalo invaliditu.

Navrhovateľka sa domáhala uznania invalidity od dosiahnutia veku 18 rokov. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že navrhovateľka dosiahla vek 18 rokov dňa 12. januára 1988, kedy bol v platnosti zákon č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení.

Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom do 30. septembra

1988 invalidný (čiastočný invalidný) dôchodok patrí pracujúcemu, ktorý bol zamestnaný po dobu potrebnú na nárok na dôchodok (§ 26) a v čase trvania zamestnania sa stal úplne (čiastočne) invalidným. Ak ide o úplnú (čiastočnú) invaliditu vzniknutú chorobou z povolania, nie je rozhodujúce, kedy úplná (čiastočná) invalidita vznikla.

Podľa § 32 ods. 2 zákona, invalidný dôchodok patrí aj občanovi, ktorý sa stal úplne invalidným pred dovŕšením veku, v ktorom sa končí návšteva základnej školy, nemohol byť preto zamestnaný vôbec alebo po dobu potrebnú na nárok na tento dôchodok a dosiahol vek 18 rokov.

Podľa § 32 ods. 3 zákona, za čiastočne invalidného sa považuje aj pracujúci, ktorému dlhodobý nepriaznivý zdravotný stav značne sťažuje všeobecné životné podmienky, aj keď jeho zárobok podstatne nepoklesol; takému pracujúcemu sa môže priznať čiastočný invalidný dôchodok.

Podmienkou uznania invalidity z mladosti podľa tohto zákona bol zdravotný stav podmieňujúci plnú invaliditu. Túto zdravotnú podmienku navrhovateľka ku dňu 12. januára 1988 nespĺňala, preto jej nemohol vzniknúť právny nárok na invalidný dôchodok od dátumu, od ktorého invalidný dôchodok žiadala priznať. Posudkový lekár sociálneho poistenia MUDr. L. v Lekárskej správe zo dňa 8. apríla 2014 okrem iného poukázal aj na metodický pokyn pre vykonávanie posudkovej činnosti sociálneho zabezpečenia, ktoré vydalo Ministerstva práce a sociálnych vecí SSR 20. novembra 1981. Podľa tohto pokynu vznik plnej invalidity z mladosti alebo v čase pred vstupom do zamestnania mohla posudková komisia sociálneho zabezpečenia určiť len vtedy, ak bolo možné podľa povahy a dynamiky ochorenia spoľahlivo určiť, že dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav už vtedy podmieňoval úplnú invaliditu a to buď podľa § 25 ods. 3 písm. a/ zákona č. 121/1975 Zb. pre úplnú neschopnosť na prípravu na akékoľvek ústavné zamestnanie, podľa § 25 ods. 3 písm. b/ zákona č. 121/1975 Zb. výkon zamestnania, ktorý trval len krátky čas vážne zhoršil zdravotný stav, alebo podľa § 25 ods. 3 písm. d/ zákona č. 121/1975 Zb. ak bol občan vzhľadom na svoje zdravotné postihnutie už vtedy schopný sústavného zamestnania len za celkom mimoriadnych podmienok.

Podľa zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení existuje čiastočná invalidita pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav, ktorý značne sťažuje všeobecné životné podmienky podľa § 32 ods. 3 zákona. V Metodickom pokyne MPSV SSR zo dňa 20. novembra 1981 sú uvedené zdravotné postihnutia, pri ktorých je možné uznať čiastočnú invaliditu pre značne sťažené všeobecné životné podmienky aj pri určitých poškodeniach očí. V bode g/ je uvedené zrakové postihnutie - koncentrické zúženie zorného poľa oboch očí pod 20 st., pri jednom funkčne hodnotenom oku zúženie jeho zorného poľa pod 45 st., niektoré štádiá pigmentovej degenerácie sietnice, nekorigovateľné zníženie zrakovkej ostrosti oboch očí, alebo lepšieho oka na 6/36 a menej, napríklad pre zákaly lomivých prostredí zmeny sietnice, cievnatky zrakového nervu pre kombinácie týchto postihnutí, alebo pre následky vrodených väd.

Zrakové postihnutie žiadateľky o invalidný dôchodok v posudzovanom prípade posudkoví lekári nemohli prirovnať k žiadnemu vyššie uvedenému zrakovému postihnutiu, pretože všetky sa týkali rôzneho postihnutia oboch očí. V konaní o žiadosti o invalidný dôchodok (od 12. januára 1988) z lekárskejších správ z odborných vyšetrení vyplynulo, že navrhovateľka má jedno oko úplne zdravé.

Z rozsiahleho vykonaného dokazovania vyplýva, že navrhovateľka nie je invalidná podľa § 32 ods. 2 zákona č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení, lebo preč dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav je schopná vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie. Nie je ani čiastočne invalidná podľa § 32 ods. 3 zákona, lebo pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav nemá značne sťažené všeobecné životné podmienky. Z rovnakých dôvodov, ako podľa zákona č. 121/1975 Zb. nespĺňa menovanú podmienku pre invaliditu z mladosti ani pre čiastočnú invaliditu, ani podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení. Podľa tohto zákona mohol byť invalidný z mladosti iba občan, ktorý mal úplnú, alebo praktickú slepotu oboch očí a čiastočne invalidným pre zdravotné postihnutie pre značne sťažené všeobecné životné podmienky iba občan, ktorý má zníženie zrakovkej ostrosti oboch očí, alebo lepšie vidieckeho oka na 6/36 a menej, bez ohľadu na pôvod tejto chyby, alebo koncentrické zúženie zorného poľa očí rôzneho stupňa. Táto podmienka u posudzovanej navrhovateľky nie je splnená.

Až zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení zohľadňuje zrakové postihnutie, ktoré má aj navrhovateľka a to v kapitole VII, oddiel A položka 7 - strata jedného oka pri zachovaní zrakových funkcií na druhom oku s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť 45% a to až od novely zákona zo dňa 15. apríla 2004. Odvolací súd podotýka, že v pôvodnom zákone od 1. januára 2004 toto postihnutie tiež nepodmieňovalo invaliditu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky k odvolaniu navrhovateľky uvádza, že úlohou súdu je preskúmať podľa piatej časti tretej hlavy OSP, či rozhodnutia správneho orgánu sú vydané v súlade s právnymi predpismi. Krajský súd v napadnutom rozsudku nepochybil, ak na základe výsledkov vykonaného preskúmania zákonnosti rozhodnutí odporkyne považoval jej rozhodnutia za zákonné. Zo záverov posudkov neboli zistené rozpory a o odbornej úrovni posudkov posudkových lekárov nemal dôvod pochybovať ani odvolací súd. Preto napadnutý rozsudok Krajského súdu v Trenčíne podľa § 250ja ods. 3, veta druhá v spojení s § 246c ods. 1 a s § 219 ods. 1, 2 OSP potvrdil.

Podľa § 250k ods. 1 veta prvá OSP ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania.

O trovách konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 OSP tak, že neúspešnej navrhovateľke nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný riadny opravný prostriedok.